

VEIKKO KORHONEN
PIHAMAA
JA TAKALISTO

K. J. GUMMERUS OSAKEYHTIÖ

Pihamaa ja takalisto

Veikko Korhonen

Pihamaa ja takalisto

Eläinsatuja

Kuvittanut

R. Koivu

K. J. Gummerus Osakeyhtiö, Jyväskylä

K. J. Gummerus Osakeyhtiön
kirjapainossa Jyväskylässä 1922

SISÄLLYS:

Pekka ja Puputti	7
Uusilla olinpaikoilla	12
Uusi toveri	16
Vanhan Puputin jouluyö	20
Vanhan Puputin kuolema	26
Vappu ja Heikki	31
Riekon rihmat	37
Julle Jutustaisen viisaus	42
Saunan haltija	49
Repolaisen hernekeitto	52
Mirriläisten kärkejä	58
Nalle vasikkahaassa	64
Kiekujaisen pidot	68
Hukka Hujulainen ja Tahvo Tasulainen	73

PEKKA JA PUPUTTI.

Pekka laitteli jänislankaa ladon kupeelle ja päätteli itsekseen, että kyllä se nyt siihen käy, ei sitä auta mikään. Sanoipa ääneensäkin: »Kyllä käyt . . . aamulla tulen sitä siitä hakemaan».

Pekka ei tietänyt, että oli laittanut langan haltijajänikselle. Vanha Puputti, salon haltijajänö, oli kyllästynyt entisillä olinpaikoillaan ja lähtenyt muutamana talvipäivänä laukkailemaan lystikseen ja osunut talon niitylle, jossa oli monta latoa ja paljon pajupensaita.

Ihastui siihen niittyyn, kun ympäristökin näytti rauhalliselta, ja alkoi katsella olinpaikkaa itselleen.

Kaikista vanhimman ladon valitsi ja sen seinustalla olevaan tiheikköön laittoi pesänsä, vanhan näreen juurelle.

Ladossa oli juuri semmoista heinää, jota hän halusi ja jota ei ollut enää siellä entisillä olinpaikoilla. Oli käyty kerran jo ladolla, ajettu hevosella, mutta mitäpä hän siitä. Talojen ajokithan olivat hänelle vanhoja tuttuja.

Seuraavana yönä oli kirkas kuutamo, ja Puputti oikein nautti, saadessaan laukkailla ristiin rastiin niityllä tutkimassa joka pensaan ja aidan nurkkauksen.

Sinä yönä ja seuraavina tuli tallatuksi ladonkin ku-

peelle ihan kova jälki. Hevosmies kävi ladolla ja katseli jälkiä. »Onpahan siinä jussukka tepertänyt», kuului sanovan ja meni menojaan.

Seuraavana päivänä sitten ilmestyi lanka ladon kupeelle.

Se oli se Pekan lanka.

Puputti nauroi pyydykselle ja sen laittajalle. Kovinpa langan laittaja oli luullut jänöjusseja typeriksi, kun pisti langan siihen semmoiseen paikkaan, jossa ei laukata, vaan kuukitaan. Ja sitten lankakin haisi ihan pitkän matkan päähän lampaanvillaiselta lapaselta.

Puputti otti kepin, jossa oli lanka, ja muutti sen toiseen paikkaan. Heitti vielä kapulan silmukkaan ja nauroi: tuoss' on saalis!

Aamulla tuli Pekka katsomaan lankaansa. Jo kauaksi niitylle näkyi, että lanka oli muutettu toiseen paikkaan.

— Kuka minun lankaani on käynyt viskelemässä, sanoi Pekka ja oli kovin harmissaan. Tallirenki ladolla käydessään oli varmaankin sen tehnyt.

Pekka laitteli langan uudestaan ja pyyhki sen nyt havuilla, niinkuin oli neuvottu tekemään.

Kyllä se nyt jo siihen käy, päätteli lähtiessään ja hiihteli kotiin aamua odottamaan.

Seuraavana päivänä hiihteli Pekka jo aamuhämärässä pyydystään kokemaan.

Mitä ihmettä? Jussi heittiö kepsakehteli vain ladon suulla, eikä lähtenyt häntä pakoon. Vipelsi suuhunsa hienoa heinää ja näytti katselevan Pekkaa kuin sanoakseen: jos minua varten lankasi viritit, niin suottapa viritit! Siellä se on pyydyksesi.

Nyt näki Pekka jo, että pupu ihan selvään nauroi hänelle.

— Mitä sinä naurat, sitäkö, kun et lankaan käynyt? kysyi Pekka.

— Eikö siinä ole kylliksi nauramista. Laittaa lankansa ladon kupeelle, eikä aidan rakoon. Kuka sinua neuvoi niin tekemään?

Puputti loikkasi askeleen lähemmäksi, istui etukäpä-lät lerpallaan ja katsoi Pekkaa silmiin.

— Kukahan lie neuvonut, virkkoi Pekka vähän hämillään. Olipas tämä aika rohkea jussi, kun uskalsi tulla niin lähelle. Isokin oli ihan kuin vasikka.

— Eikähän haltijajäniksille lankoja laiteta, eikä loukkuja viritetä, sanoi Puputti ja kepsakehti ladon ovella.

— Mikä se on haltijajänis? kysyi Pekka.

— Etkö sinä vielä sitäkään tiedä. No, se on sellainen kuin minäkin, tällainen vanha jänöjussi, joka on

määrätyt vuodet osannut välttää kaikki vaarat. On laukannut lankojen ohi, eikä ole pistänyt päätänsä loukkuihin ja on syksyisellä salolla eksyttänyt koirat kintereiltään. Nämä vaarat kun osaa varoa vuosia viisi, niin pääsee haltijajänöksi, ja metsänväki pitää komeat kruunajaiset.

— Oletko sinä sitten haltijajänis? kysyi Pekka.

— Olenpa niinkin, ja siellä, mistä tulin, ei minulle enää kukaan lankoja eikä koukkuja laitellut. Sain vapaasti laukkailla missä vain, päivisinkin, kaura-aumoilla ja talojen pihossa.

— Eikö teille haltijajänöille saisi sitten lankoja laittaa? uteli vielä Pekka ihmeissään.

— No johan sen kuulit, ettei saa, eikä saisi muillekaan jussukoille . . . emmehän mekään teitä ihmisiä vainoa.

— Mutta kun jänöpaisti maistuisi niin hyvältä, sanoi Pekka.

— Heh, vai hyvältä, nauroi Puputti. — Syökää heinän ja kauran helpeitä niinkuin mekin. Emmehän mekään syö lihaa milloinkaan, ja selkä on noin norja, katsohan.

Puputti heitti kuperkeikkoja ladon ovella, ja Pekkaa jo nauratti tämä jussihupelo, joka osasi niin puoliaan pitää.

— Mutta jos isä nyt olisi tässä ja sillä olisi pyssy, niin se ampuisi sinut, vaikka olisit kuinka haltijajänis, arveli Pekka.

— Ei ampuisi. Koiratkaan eivät aja minua, vaan ovat hyviä ystäviäni kaikki.

— Etköhän sinä nyt . . ., pääsi Pekalta. — Vai että koiratkin . . .

— No niin, ja ihan kaikki muutkin nelijalkaiset.

— Pitäisiköhän sinua uskoa, arveli Pekka.

— Kyllä pitää uskoa, vakuutti Puputti ja aikoi loikia pesäänsä, mutta Pekka ehätti sanomaan:

— Kuulehan, sinäkö se siellä tallin takana ja pihaamalla olet käynyt, koskapa eräänä aamuna näkyi jälkiä?

— Jos lienen käynyt. Käyn minä väliin talojen pihoissa ja vanhojen hevosten puheilla kuutamoinä, kun niitä ei nukuta.

— Mitä sinä hevosten luona käyt, etkä käy nuorien, kuin vanhojen vain? uteli Pekka.

— Mitä niistä varsahupeloista. Vanhat tammot ja ruunat osaavat tarinoida ja kertoa elämästään. Tallissa on niin hupaisaa, kun kuu paistaa ikkunasta parteen ja havut tuoksuavat ja torkkuvaa hepoa saa nykäistä käpälällään lerpattavasta alahuulesta, että »jatkahan taas sitä tarinaasi».

— Osaavatko sitten hevosetkin kertoa elämästään? kysyi Pekka ihmeissään.

— Osaavat ne, minulle ainakin. Eivät ne puhu, ne vain huokailevat.

— Mitä ne huokailevat? kysyi Pekka.

— Kun ihmiset ovat niille hyvin usein pahoja ja hoitavat huonosti.

Pekka oli niin ihmeissään, ettei vähään toviin osannut sanoa mitään.

— Mitenkä sinä pääset talliin? kysyi Puputilta.

— Kyllä haltijajänis aina pääsee. Siitäpä sen näet, ettei lankoja tarvitse meitä varten virittää.

Puputti pujahti ladon taakse ja sieltä niitylle. Lumipilvenä näki Pekka haltijajänön viilettävän korpeen. Lanka oli siinä kepissä sykkyrällä, kuin ilkkuen Pekalle pyyntipuuhastaan.

UUSILLA OLINPAIKOILLA.

Ilta hämärtyi ja kiiluvaiset syttyivät taivaalle. Pupunni laukkaili niityllään illallisen haussa ja ihmetteli, miten kuiviksi hänen ruokailupaikkansa olivat käyneet.

Ladossa oli vielä eilen ollut heinää, mutta nyt se oli tyhjä. Hevosmies oli kai tänään vienyt viimeiset. Rippeitä vain oli jäänyt, hänelle kai jätetty, mutta hänpä ei niistä, tähteistä, kun ei kerran kannattanut kokonaista tukkoa heittää.

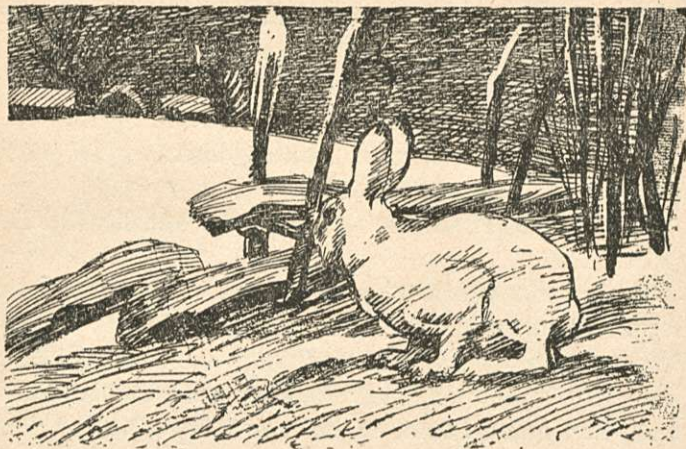
Laihoahmeelle oli tuiskuttanut niin vahvat kinokset, ettei yrittämistäkään niitten alta illallista. Ka, eikös ollut jo kaurapieveskin viety. Muutama jyvänen vain jäänyt.

Pupunni silpasi ne siitä suuhunsa ja kuukki pesälleen. Pesän seutuvilla oli käynyt eilen talon mies puita kaatamassa, ja se olikin kaikista pahinta. Ainahan sitä ruokaa olisi löytänyt, mutta kun tultiin pesärauhaa häiritsemään . . . Joku puu oli kaatunut melkein pesän suulle ja hän silloin säikähtänyt ja pakoon pötkäissyt.

Nyt kävi, kun ne sakeimmat näreet kaasivat, kylmä viima pesän suulle ja siellä tuntui olo muutenkin turvatomalta.

Kuu nousi metsän takaa ja taivas peittyi hienoihin untuvapilviin. Tipahteli vitiä, vaikka pakkanen tuntui lauhtuvan.

Taisi tulla oikein sopiva hyppykeli, laukkailuilma, ja kuin häntä varten laitettuna.

Metsäkin oli kauneimmassa puvussaan, oksanvesat vahvassa huurteessa. Ihan vetämällä veti metsään.

Sipaistuaan käpälillään silmänsä puhtaiksi, lähti Puputti niityltään. Jos sattuisi löytämään uuden olinpaikan itselleen, niin jäisikin tälle tielle.

Ja olihan aikaa etsiä tänä yönä, koskapa kuukin noin korkealle nousee eikä matalittain kierrä metsän rantoja.

Hei, miten hauska oli hypätä, kun hankikaan ei upottanut! Sai pujahtaa oksaholvien alle ja taas takaisin aukealle, mihin vain hauskin varjo näytti vetävän. Saa se nyt repolainen ihmetellä hänen pitkiä hyppyjään.

Ka, oliko siinä niityn aita? Eikös ollutkin, ja niityn takana näytti olevan talo pihamaineen ja aittoineen.

Puputti haki kolon ja pistäytyi niitylle. Kapsahti istumaan, paremmin seutua nähdäkseen ja tunnustellakseen.

Jopa näytti mukavalta tämä niitty tässä ja talo tuolla. Heinälatojakin oli useita ja kaurapieles niityn laidassa.

Puputti laukkaili niityn poikki ja pitkin. Ei näkynyt muita jälkiä kuin kärpän ja metsähiiren . . . Jussukoita ei kai tienoolla ollutkaan. Muuten olisivat kyllä jälkiä tepertäneet tällaisena yönä.

Ovat jättäneet tämän tienoon tästä hänelle, haltijajänikselleen.

Talo tuolla vähän ylempänä näytti kutsuvan luokseen. Olikohan talossa talli ja siellä sellainen vanha, lerpattavahuulinen ruuna, niinkuin oli ollut sielläkin, josta lähti? Sen kanssa oli mukava kuutamoinä haastella, kun pujahti sinne lämmittelemään. Pitääpä lähteä katsomaan.

Riihen luona seisahti Puputti ja oven raosta haisteli savuista ilmaa. Siihen oli jäänyt kauralyhdekin, olipa kokonainen auma niitä riihen nurkalla.

Varovasti puikki Puputti pihaan ja kaivon kupeella kapsahti istumaan. Mikä se oli tuo tuolla, pyöreä kivikö? Ka, vesisammio, ja jäinen reki, ei muuta — ja hän oli semmoista säikähtänyt. Mitä? Eikö ollutkin kolo tallin ovesa ja siellä kuului hevonen purra rouskuttavan.

Ei näkynyt mitään peljättävää, ja Puputti pujahti talliin, ruunan pakeille.

Kuu paistoi tallin ikkunasta sisään. Ruuna lopetteli ilta-apettaan.

— Ka, mistä sinä siihen . . . ? kysyi Puputilta.

— Tulin katsomaan, onko täällä tuttavia.

— Lienee tuota joskus tavattu kesälaitumilla. Taidat olla se Puputti, haltijajänis?

— Se minä olen, ja sinun nimesi taitaa olla Polle.

— Niinhän se . . . oho, kun raukasee. Sai taas koko päivän raskaita kuormia vetää.

— Kuulehan, — Puputti kosketti käpälällään Pollen lerpattavaan alahuuleen — meistä kai tulee hyvät ystävät! Minä näes muutan tähän talon läheisyyteen.

— Tule vain. Onhan siinä niitty, jossa on hienohelpeistä heinää, ja kaurapello ja laihohalme on aina lähettyvilläsi.

Ruuna torakahti taas, eikä Puputti hennonut häiritä, kun kerran Polle oli niin väsynyt. Aikoi pujahtaa ulos, mutta talon mirri tuli ovikolosta talliin ja oli vähällä sattua Puputin kanssa vastakkain.

Säikähti ja sylkäsi.

Puputtia nauratti.

— Etkö ole ennen tällaista elävää nähnyt? kysyi mirriltä.

— En ole sattunut näkemään. Mikä peto sinä olet?

— Enhän minä toki peto, kun jänöjussi vain . . . kävin tämän Pollen, tuttavani, luona vierailemassa.

— Ei tänne kartanolle saa tuommoiset pitkäkoipiset tulla, murisi mirri ja hiipi pimeimpään nurkkaan.

— Kyllä meistä vielä tuttavat tulee, kun joutuu, sanoi Puputti ja pujahti ulos. Olipa se mirri kovin vähän maailmaa nähnyt, kun ei vemmelsäärtä tuntenut.

Puputti tepasteli pihamaalla. Löi leikiksi varjonsa kanssa ja lähti etsimään sopivaa pesänpaikkaa itselleen. Niityn laidasta, tiheästä näreiköstä se löytyi.

Vanhasta olinpaikasta oli vain muisto jälellä.

UUSI TOVERI.

Seuraavana iltana oli jo Puputti kotiutunut kokonaan uudelle olinpaikalleen. Pilveen verhottu kuu valaisi yhtä hauskasti kuin edellisenäkin iltana, ja illastettuaan talon laihohalmeessa jouti hyvin taas käymään talon pihamaalla ja ehkäpä tallissakin.

Riihen raollaan olevasta ovesta pullahteli höyry ilmaan ja pihalla oli purkamaton heinähäkki.

Tepastellessaan vesireen luona säikähti Puputti tuvan ovesta tulevaa olentoa ja lähti kapaisemaan suorinta tietä niitylleen.

Riihen luona kuitenkin jo sopi katsoa jällelleen.

Mitä ihmettä? Sieltähän kuukki toinenkin jussukka ja huomattuaan hänet kapsahti istumaan.

— Ka, Puputtihan se . . .

— No, eikö olekin Jussi! Taidat olla tämän talon pihajänis?

— En minä vielä, mutta sopsisihan jäädä, jos ei sinulla ole mitään sitä vastaan.

— Jää vain. Onhan tässä tilaa kahdellekin liikkua, eikä ruokapaikoistakaan tule puutetta, sanoi Puputti.

— Minulla on lämmin pesä tuolla niityn laidassa. Tulehan katsomaan, pyysi Jussi.

Lumipilvenä põlistivät toverukset niityn laitaan ja Jussi näytti pesänsä.

— Pakkasöinä voit tulla tänne lämmittelemään.

— Katsohan Jussia, kun on vuorannut pesänsä oikein sammalilla ja lumella. Sinä taidatkin olla viisas Jussi.

— Olenhan minä, sanoi Jussi ja heitti kuperkeikan. — Tulehan, niin mennään katsomaan talon koiraa. Se on semmoinen pieni retus, ja väliin minä sitä narrailen huvikseni, varsinkin näin valoisina öinä, kun ei tahdo uniakaan tulla.

Laukattiin talon pihaan. Jussi kuukki kuistin kuppeelle.

— Tulehan Moppe tänne, minulla on vieras. Saat nähdä oikein haltijajäniksen.

Moppe, pieni pihakoiran retus, tuli ulos kolostaan. Se värisi viluisena, niin että hännänpää tutisi.

— Minkä haltijajäniksen? urahti Moppe. — Jussi kuin Jussi, vaikka taitaa tuo sinun kaverisi olla jo vanha veitikka, koskapa pää on harmaa.

Puputtia nauratti.

— Ja kun tuo turpakin on noin paksu, lisäsi Moppe. —
Ihan kuin hieho vasikalla.

— Älä sinä Moppe puhele noin paksusti, sanoi Jussi. —
Suuhan meillä on ja nenä niinkuin sinullakin.

— Kuonopa se on vain meillä koirilla, ja varsinkin
tällaisella rakilla.

— Voi, sinua poloista, kun palelet, sanoi Puputti. —
Mene veikkonen tupaan lämmittelemään!

— Hoo, ei se vetele. Minun pitää vahtia kartanoa
öisin.

— Onpa tässä sitten kartanon vahti, nauroi Jussi
niin, että hartiat nytkivät.

— Tällaista Jussiakin sinä jo pelkää.

— Häh, muka vemmelsäärtä, koipeliinia, murahti
Moppe, selkä vilusta koukussa.

— Lähde nyt lämpimiksesi laukkaamaan, muuten si-
nut hukka perii, kun leukasi noin lotisevat, sanoi Jussi.

— Peitetään se lumeen, että tarkenee vahtia kartanoa.
Ja Jussi alkoi syyttää lunta Mopen ympärille.

Moppe puisteli ja päristeli.

— Nyt minä jo taidan ruveta haukkumaan sinua,
ärähti.

— Annahan kuulua, ilvehti Jussi.

Moppe haukahti ja Jussi tuppasi lunta hänen suu-
hunsa. Moppe kakisteli ja puistelihe. Koko kiusan-
kapine tämä Jussi, kun ei antanut rauhaa yhtenäkään
yönä.

— Ellette nyt lähde, niin haukun oikein kovasti ja
haen isännän. Se kun roiskauttaa pyssyllään, niin . . .

— Eihän sillä ole pyssyäkään, nauroi Jussi.

Kuutamossa kuppelehtiessa oli yö kulunut aamupuo-

leksi ja talon renki tuli tuvasta, mennäkseen talliin, laittamaan aamuapetta ruunalle.

Jänöjussit oikasivat yhtenä pyrynä ulos pihasta ja Moppe nauroi. Karkasi vielä jussukoiden perään ja haukahti.

Niityn laidassa erosivat toverukset kumpikin pesälleen. Seuraavana iltana luvattiin tavata kaurapielellä.

Puputti oli saanut uuden toverin itselleen.

VANHAN PUPUTIN JOULUYÖ.

Puputti oli elänyt salollaan niin vanhaksi, että pääkin oli jo harmaantunut. Haltijajäniksenäkin oli saanut olla jo niin monet vuodet, ettei sitä enää muistanutkaan.

Oli nähnyt monenlaisia jouluja, hyviä ja hupaisia, jos väliin ikäviäkin.

Nytkin oli joulu tulossa, ihan ovella, ja Puputti mietti, viettäisikö sen niinkuin ennenkin, vai keksisikö jotain uutta vaihteeksi.

Kömpi pesästään ulos ja jäi katselemaan taivaalta putoilevien lumihiutaleitten leikkiä.

Taisi ollakin jo iltapäivä, koskapa nälkäkin alkoi jo tuntua, ja niitty pensaineen ja taloineen näytti hämärtyvän.

Mitähän, jos kävisi talon ruunan puheilla tämän ilta-palaa haukatessa? Saisi kuulla, miten tämä aikoi joulunsa viettää ja kävikö jouluaamuna kirkolla niinkuin aina ennenkin.

Puputti lähti loikkimaan niityn poikki laihohalmeelle, johon oli edellisenä iltana laittanut ruokapaikan itselleen. Kaivanut kuopan lumeen ja löytänyt sieltä mehevää laihoa.

Puputti silpoi laihoa suuhunsa ja katseli lumikuopastaan sinertävällä taivaalla syttyviä tähtiä. Yöksi tuli

taas pakkaneen, taisi tulla tavallista kovempi, koskapa metsässä oksat risahtelivat.

No nyt! Puputti loikkasi pitkällä hypyllä lumikuopasta ja pyyhkäsi käpälällään partaansa. Nyt sopi lähteä talon talliin, ruunan luokse.

Lumisen tiheikön läpi kuukki Puputti talon kartanolle ja kapsahti pihamaalla istumaan nähdäkseen ikkunasta, vieläkö valvoivat tuvassa.

Vielä valvoivat, mutta Pekka oli käynyt jo tallissa illastamassa hevoset, koskapa tallin ovi oli linkussa.

Puputti työnsi käpälällään linkun syrjään ja raotti ovea.

— Kuka siellä? hörähti vanha ruuna, Polle.

— Minä täällä vain, virkkoi Puputti ja kuukki talliin.

Polle torkkuu parressaan ja näki unta joulusta. Puputtin täytyi nykäistä käpälällään ruunaa lerpattavaan alahuuleen ja kysäistä:

— Mikä sinua niin raukasee?

— Ka, kun ihan torkahdin. Sepä se nukuttaa, kun saa päivän raskaita kuormia vetää. Joko siellä salolla valmistutaan joulua vastaan ottamaan?

— Eiköhän vain, vastasi Puputti. — Tulin kysymään sinulta, menetkö taas sinne joulukirkkoon?

— Enhän minä sinne kirkkoon asti ole vielä kertakaan päässyt, sanoi Polle. — Kirkon aidan luokse, vain, ja niin sanoi Pekka äsken apetta tehdessään, että »syöhän nyt, että jaksat huomenna heiniä vetää ja jouluyönä kirkolle lähteä». Kai ne minulla taas lähtevät, kun niin sanoi. Ja milläpäs muullakaan lähtevät, kun ei ole muita hevosia.

— Minunkin mieleni tekee joulukirkkoon, sanoi Puputti. — Etköhän ottaisi minuakin mukaan?

— Kyllähän minä ottaisin mielelläni, mutta Pekka saattaisi nauraa, jos sinä tulisit mukaan pyrkimään, sanoi Polle. — Pääsethän sinä sinne itsekkin yhtä nopeasti kuin minäkin. Niityn laidasta lähtee maantie, ja sitä kun noudattelet, niin varmasti osaat.

— Hauskempi olisi yhdessä-kulkea, virkkoi Puputti.

— Niin olisi.

Ruuna torkahti taas ja Puputin piti nykäistä hänet käpälällään hereille.

— Kuulehan. Kun kuulen tiukujesi helisevän, kaipaisen minä jälkeesi ja loikin tien vieressä mukanasi kirkolle asti, sanoi Puputti.

— Siitä tulee varmaankin hauska matka!

Lämmiteltyään vielä hetkisen, lähti Puputti tallista ja lyhyessä laukassa puikki pesälleen.

Jouluaaton iltana puhdisti Puputti turkkinsa moneen kertaan ja asettui aikaseen levolle, että jaksaisi lähteä kirkkomatkalle. Pian kuluikin yö aamupuolelle ja Puputti laukkasi niityn laitaan odottamaan.

Sieltäpä ruuna jo tulikin ja helisteli tiukujaan. Pekka istui kuskilla suuressa turkissaan ja Pollelle oli pantu uudet valjaat joulun kunniaksi.

Puputti loikki maantien vierustaa ja ihmetteli hevosten paljoutta ja tiukujen moniäänistä soittoa. Kirkonkylään tultaessa erosi Puputti tiestä ja loikki metsän läpi ja joutui tapulin luokse.

Vanha suntio oli tapulin portailla menossa joulukelloja soittamaan ja huomasi Puputin.

— Ka, eikö ole jänöjussikin lähtenyt liikkeelle. No mitä sinä nyt siinä . . . ?

— Tulin joulukirkkoon, sanoi Puputti ja loikkasi muuttaman askeleen lähemmäksi.

— Vai joulukirkkoon! nauroi vanha suntio. No, odota siinä, kun minä käyn ensin soittamassa joulukelloja, niin näytän sitten kirkon sinulle.

Puputti säikähti kellojen ääntä, mutta rauhoittui, kun näki, ettei siinä mitään pelättävää ollut. Pian tuli suntiokin alas ja sanoi Puputille:

— No, tulehan nyt, vanha hupelo, niin näytän sinulle joulukirkon.

— Minäpä en olekaan mikään hupelo, vaan oikea haltijajänis. Mitä ne nuo tuommoiset ovat? kysyi Puputti ja osoitti käpälällään hautausmaalle.

— Ne ovat hautaristejä, mutta tulehan nyt pian, ennen kuin ihmisiä tulee, kiirehti suntio.

Mentiin kirkkoon ja suntio sytytti pitkällä puutikulla kynttilät.

Puputti katseli ihmetellen kaikkea näkemäänsä komeutta.

— No miltäs näyttää? kysyi suntio. — Onko siellä salolla tällaista?

— Kyllähän sielläkin kaunista on, mutta ei ole muita valoja kuin kuu ja tähdet, sanoi Puputti.

— Nyt sinun pitää tulla tänne lukkarin muorin penkin alle ja olla siellä hiljaa, niin kauan kuin ihmisiä on kirkossa, sanoi suntio ja vei Puputin piilopaikkaan.

Kohta tulikin ihmisiä kirkko täyteen ja urut alkoivat soida.

Puputista ne äänet olivat kovin ihmeellisiä ja hänen teki mieli katsomaan, mistä ne tulivat. Kaunista oli salolla tuulen soitto, mutta tämä taisi olla vieläkin kauniimpaa.

Puputti nukahti siihen soittoon ja heräsi vasta, kun suntio kopaisi häntä kepillään kylkeen.

— No, jussukka, tulehan, niin lasken sinut ulos, että pääset salolle, ennenkuin päivä valkenee.

— Etköhän, haltija, ensin näyttäisi sitä kujetta, josta lähti niin mahtavia ääniä, pyysi Puputti.

— Niin urkujako? Saatanpa näyttää, mutta sitten sinun on mentävä.

Puputti kapusi suntion perässä urkuparvelle ja suntio käski Puputin istumaan urkujen ääreen.

— Minä menen polkemaan ensin ilmaa ja näytän sitten mistä äänet lähtevät, sanoi suntio Puputille.

— Jopa ovat ihmeelliset! Eiköhän noita valkoisia palukoita saisi vähän koetella käpälällään?

Puputti painoi näppäimiä ja säikähti ääntä, joka niistä lähti, ja se vanha, hyvä haltija nauroi hänelle.

— No, mene nyt kertomaan näkemiäsi toisillekin jussukoille, sanoi suntio ja vei Puputin ulos.

Keränä vieräi Puputti kirkon portaita alas ja lumipilvenä painalsi hautausmaan poikki metsätielle, yöllisille jäljilleen. Päivä jo hämärsi ja pilvistä putoili pehmeitä lumihutaleita. Maantiellä ei näkynyt enää kuin jokunen ajava ja sekin pian hävisi kuulumattomiin. Pollekin lienee mennyt jo kotiin Pekkoineen.

VANHAN PUPUTIN KUOLEMA.

Tuuli lennätteli kellastuneita lehtiä niityn laidassa, näreikön kupeessa, jossa Puputilla, vanhalla haltijajäniksellä, oli pesänsä. Syksyinen tuuli kohisi kolkosti yli aukean niityn ja varisteli puista yhä lisää kellastuneita lehtiä. Niitä olikin joka polulla ja tien käänteissä. Ne kahisivat jaloissa ilkeästi, kun niille astui.

Ennen hän oli nauttinut siitä, kun lehdet putoilivat puista. Leikkinyt niillä aikansa kuluksi ja kerännyt niitä pehmeäksi katteeksi pesänsä pohjalle.

Nyt ne suhisivat surullisesti hänen korvissaan, yhtä alakuloisesti kuin syksyinen tuulikin.

Tästä käsitti Puputti, että hän oli tullut jo vanhaksi, ja kuolema, joka oli niin monet vuodet väijynyt erämiehen ansoissa ja pyssyn tulessa, tuli nyt kuitenkin hänelle.

Syyskesällä hän oli jo sen tulon tuntenut. Koettaessaan kuperkeikkaa oli koskenut selkään, ettei paikaltaan päässyt heilahtamaan, ja takaset olivat jo silloin jäykät ja nyt vielä sitäkin jäykemmät.

Ruokakaan ei enää maistunut. Eilen oli hän käynyt maistelemassa laihohalmeessa ja silpaissut ladon suullakin muutaman kukkaisen korren, mutta siinäpä se olikin ateria, jos lie ollut jo hänen viimeisensä. Tänään

ei hän ollut vielä maistanut mitään. Sipaissut vain vähän vettä ojasta kielelleen.

Ilta hämärtyi ja tuuli kohisi yhä rajummin ja kolkomin. Puut huojuivat ja valittivat ja vilu puisti hänen vanhaa ruumistaan.

Ei voinut ottaa laukasta lämmintä, niinkuin oli ennen tehnyt. Jäykisty vain tähän kylmään ja viluun!

Tuuli lennätti muutamia valkoisia hiutaleita siihen pesän suulle, jossa hän kyyrötti, pää kápäliin lasketuna.

Ehkäpä nuo valkoiset hiutaleet olivat ensi lunta, josta hän aina ennen oli niin kovin iloinnut. Aamulla saataisi olla maa valkoisena ja sitten olisi hauska tehdä jälkiä ja teperrellä hohtavassa lumessa.

Nyt ei kuitenkaan jaksaisi.

Ja sitten tulisi sitä lunta yhä enemmän, hiude hiuteelta, ja maa ja metsät saisivat sen jokatalvisen kauniin puvun, josta vain hän, seudun haltijajänis, osasi oikein iloita.

Nyt ei siitä enää olisi hänelle iloa.

Pakkasesta, vitilumesta ja kuutamooistä, keväisistä kantavista hangista.

Miksei hän jo kuollutkin nuorena erämiehen lankaan, pistänyt päätään houkuttelevaan loukkuun? Miksi hänestä tuli haltijajänis, jonka pitää elää näin vanhaksi ja avuttomaksi?

Tuuli tyyntyi, ja lunta tipahteli yhä tiukemmin, sakenevammin. Metsänväet, nallet, hirvet, puputit ja muut lähtivät liikkeelle, ensilumesta iloitsemaan, omiaan ja toisten jälkiä tarkastelemaan.

Löysivät Puputin, hyvän haltijansa, kuolemaa odottelemassa pesänsä suulla.

Nalle tulla löntysteli ensiksi ja kuultuaan Puputin kohtalon sanoi tälle:

— Elähän vielä, kuoma, kuole! Teeke miellesseni niin kovin pahaa, kun sellaisia haastat. Eletään yksissä keväeseen ja kuollaan sitten kevät-iltana, kun käki kukahtelee ja lehti on hiirenkorvalla.

— Sitäpä minä en enää näe, kevään iloa. Parasta se on nyt, kun lunta lauhasti liipottelee peitteeksi, sanoi Puputti.

Tulivat siihen toisetkin metsänasukkaat hirvestä pikku hiireen asti ja valittelivat ystävän kohtaloa.

— Jää vielä meille, sanoi isä-Hirvi. — Jos jalkasi puutuvat hankia hypätessä, kannan sinua selässäni.

— Ja minä kyllä tuon sinulle pesäsi eteen ruokaa, sanoi Mikko Repolainen.

— Ja minun majassani saat lämmitellä, lupasi Hukka Hujulainen.

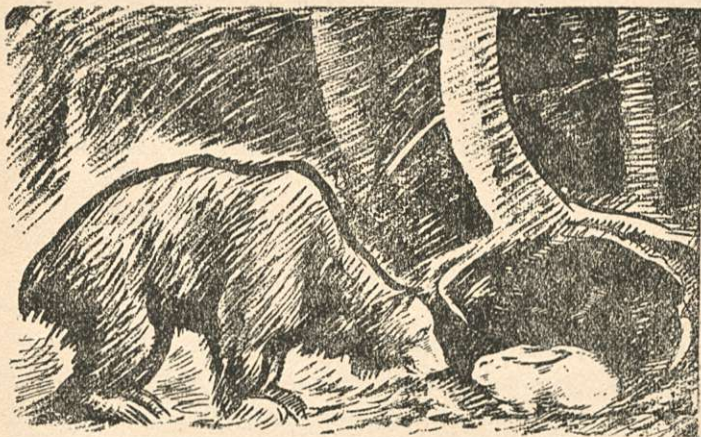
— Minä tuon sinulle urpuja niin paljon kuin vain ha-
luat, esitteli emo-teeri; ja koppelo lupasi kantaa haa-
voista hienoimmat varret Puputille, jos tämä vielä jäisi
metsolan iloksi ja haltijaksi.

— Vik, vi—iii, piipitti pieni metsähiiri, joka asusti
Puputin läheisimpänä naapurina ladon alla. — Minä
valikoin ladosta hienoimmat ja tuoksuvimmat heinät ja
kannan sinulle.

Puputti pyyhkäsi kypälällä silmiään, jotka olivat kos-
tuneet. Kovin pahalta tuntui jättää metsänväet, mutta
eihän hän sille mitään voinut. Se, josta hän ei mitään
ymmärtänyt, ei muuta kuin aavisti vain, teki tuloaan
yhdessä ensilumen kanssa.

— Mielelläni jäisin, mutta minkäpä minä sille voin,
että vanhuus tuli ja sen mukana kuolema. Tulehan

tänne, Jussukka, vanhin jänöläisten joukosta. Jätän sinulle nyt pesäni ja tämän seutuni ja saat olla minun jälkeeni haltijajäniksenä.

Jussukka kuukki silmät hämärinä Puputin luokse ja syleili vanhaa ystäväänsä.

— Nyt en enää näe talon vanhaa ruunaa, enkä saa käydä hänen luonaan tallissa lämmittelemässä. Vie sinä, Jussukka, ruunalle terveiseni ja käy häntä puhuttelemassa kuutamoonä, niinkuin tein aina minäkin.

Lumihiuteet putoilivat verkalleen. Niitä oli jo kerääntynyt hienoiseksi vaipaksi mättäille ja poluille, puiden oksille ja Puputin turkille ja kápäläin päälle.

— Suostuvatko metsänväet siihen, että Jussukka jää haltijajänikseksi? kysyi Puputti.

— Suostumme kyllä. Jussukka saa pitää haltijapolkunsa mistä vain tahtoo, sanoivat Hukka ja Nalle yhteen ääneen.

Puputti heitti hyvästinsä, koskettaen kápälällään,

jonka vaivoin sai enää nousemaan, jokaista vuoronperään. Sitten poistuivat metsänväet ja Puputti sai jäädä yksin pesänsä suulle.

Aamuhämärässä, kun metsähiiri hiipi katsomaan, nukkui Puputti pää kypälien päällä, peittona talven puh-
toinen ensi lumi.

Vanhasta Puputista oli enää vain muisto jälellä.

VAPPU JA HEIKKI.

Kuu paistoi sisään tallin ikkunasta. Vanha tamma, Vappu, oli lopettanut illallisappeensa ja aikonut laskeutua pitkäkseen tuoksuville havuille, mutta takasia kun pakotti päivällinen kuorman veto, jäikin siihen seisomaan ja torkkumaan.

Vappu oli seisonut ja torkkunut, maannutkin välillä, jo monet talvet siinä parressaan. Varsana oli tuotu taloon, tämä torpan Matti kuljetti, ja kun sai mieleisensä, ei hennonut muille antaa. Kesällä kynnettiin ja karhittiin Matin kanssa ja talvella ajettiin mitä milloinkin, puita, heiniä ja lantakuormia. Käytiin joskus hankeajossakin, rahtia ja tukkeja vetämässä.

Viime talvenakin käytiin, ja silloin tuntui ensi kerran jäykkyys nivelissä, josta arvasi, että oli tullut vanhaksi. Ihan huomaamattaan.

Mistäpä sitä olisi ennen huomannut, kun työ oli helppoa ja kuormat keveitä.

Vastamäkeä vetäessä oli kompastunut ja Matti ohjasperillä röpännyt lautaselle, ikäänkuin leikillään. Mutta kun kompastui uudelleen, niin otti tiepuolesta vatvakan ja vetäisi kupeeseen: »Mitä se siinä kompuroi, vanha koni!»

Siitä oli Vappu hätäntynyt, koettanut ottaa laukan, mutta länget olivat olkapäitä kipeästi riipaisseet, että oli takasilleen suistua.

Kotiin ajellessaan oli Matti vielä sanonut: »Ei sinusta enää mihinkään . . . markkinoille on vietävä».

Oli kuitenkin silloin jäänyt viemättä, mutta nyt varmasti viedään. Tänään oli hän sen saanut tietää. Naapurin Mikko oli tullut häntä katsomaan, ostaakseen. Nostellut jalkoja ja katsonut hampaita ja Matti läjäytännyt kämmenellään lautaselle: »osta pois Vappu. Vielä se sinun töissäsi kestää useita vuosia». —

— Vie vain koni markkinoille, en minä hänestä . . .» oli Mikko sanonut ja Matti siihen jatkanut: »Markkinoille se on vietävä, ei se jaksa tukkeja vetää».

Heikki, Matin poika, oli hänen hyvä ystävänsä. Jo pienestä pojasta alkaen oli ollut. Toi suoloja ja leipää kourassaan ja silitteli kaulaa ja sanoi omaksi Vapukseen. Viime kesänä kuljetti hakaan ja haki sieltä, ja hän laski päänsä alhaalle, että sai suitset suuhun. Olisi kulkenut ilman suitsiakin, jos olisi arvannut. Kun selkään nousi, niin kärsivällisesti kuunteli kylkeen törmämiset ja tasaisesti kuljetti, ettei vain putoisi. Tänä talvena oli Heikki ensi kertaa joulukirkossa ja hän kuljetti sitä sinne ja sieltä pois parhainta raviaan. Joulun aattona oli Heikki käynyt hänen kanssaan heinillä ja haloilla ja antanut talliin pantuaan valkoista leipää ja lisännyt isältään salaa joulukauroja soimeen.

Niitä ei usein annettukaan, kauroja. Karkeata apetta vain, johon Matti hennoi panna kovin vähän suurusta, ja sitten niitä pahanmakuisia suoniityn heiniä, joita Matin eukko ei syötä lehmilläänkään.

Vappu huokasee raskaasti parressaan.

Milloinkahan se sitten vie sinne markkinoille ja min-kähänlaiseen paikkaan sitä joutuu?

Joutuisi vanhalle mökinmiehelle, joka vain omia ajo-jaan ajaisi, eikä raskaita rahtikuormia vedättäisi.

Ei tiedä mihin kuljettavat.

Ilma ulkona on leutoa ja jää tallin ikkunasta on sulanut. Sieltä näkyy sileä pelto, järven ranta, josta lähtee viittatie lahden yli. Näkyy sauna ja lato pellon laidasta. Siitä ladosta haettiin Heikin kanssa heiniä. Sauna on illalla lämminnyt ja ovesta nousee vielä huu-rua ilmaan.

Tallin ovi avataan hiljaa ja Vappu vähän vavahtaa. Kuka se sieltä näin myöhällä?

Ka, Heikkihän se.

Vappu nostaa päätään ja koettaa hörähtää, mutta ääni on painunut ja sieraimet vain liikkuvat.

Heikki antaa suolaista leipää kädestään ja kavahtaa sitten Vapun kaulaan.

— Nyt ne sinut vievät pois minulta, sanoo Heikki.

— Vai nyt ne vievät . . . varmaankin sinne markkinoille?

— Niin, isä sanoi, ja minä pyysin, ettei Vappua viettäisi, mutta se nauroi ja sanoi tuovansa paremman ja nuoremman . . .

— Niin, nuoremman se kyllä saattaa tuoda, mutta saaneeko parempaa. Olisin minä vielä monet vuodet jaksanut kyntää ja kotikuormia vetää, mutta kun se niitä tukkejaan . . .

— Minä kun kasvan vielä vähän isommaksi, niin en aja tukkeja milloinkaan. Haen sinut takaisin markkinoilta ja sitten minä en sinua annakaan vieraille.

Vapun silmät kostuvat ja hän asettaa päänsä hellävaroen Heikin olkapäälle.

— Et sinä sitten enää minua löydä markkinoilta. Olen ehkä jo silloin kuollut ja kuopattu.

— Niin, mutta minä tulenkin oikein pian isoksi ja haen sinut sitten heti, etteivät ehdi kuopata, sanoo Heikki.

— Ei sitä tiedä . . . ja saatat sinä hyvästyä siihen uuteenkin, jonka isäsi tuo. Sattuisi hyväluontoinen, ettei potkaseisi sinua.

— Kuulehan, Vappu!

— No?

— Kun tulee kesä, niin tule käymään täällä minun luonani. Sinä paremmin osaat tänne, kuin minä sinun luoksesi. Mennään sitten yhdessä hakaan ja sinne hiekkarannalle, jossa minä olen sinua uittanut.

— Ei tiedä . . . jos sattuu niin lähelle.

— Pääsethän sinä aitojen yli?

— En minä korkeista . . . ja ne ehkä ottaisivat kiinni välillä ja veisivät takaisin, huokaa Vappu.

— Sanot niille, että käyt vain Heikin luona ja tulet sitten takaisin.

— Ei ne sitä ymmärrä, vaikka sanoisinkin. Joko ne aamulla lähtevät?

— Mihin?

— Sinnepä markkinoille. Kuului isäsi illalla laita-rekeä kolisuttavan kartanolla ja laittoi tämän loimen selkääni. Korjaappas sitä, ettei putoa.

— Kyllä kai ne lähtevät, koska isä sanoi.

Heikin kurkkua kouristi itku ja uudelleen tarttui hän Vapun kaulaan ja puristi sitä.

— Kun saisin edes tulla sinne asti mukaasi, sanoi Heikki.

— Ei se isäsi ota . . . tulet sitten peltoveräjälle asti saattamaan, jos vain et satu nukkumaan silloin kun lähtevät.

— Minä en nuku koko yönä. Toisin kokonaisen leivän erojaisiksi, kun saisin.

— Kyllähän minä sen tiedän, että toisit, hörähtää surullisesti Vappu, jota ystävän suru sääliittää.

Kuun valokuova on kääntynyt vinoon tallin lattialla ja Vappu torakahtaa taas parressaan. Heikki silittää vielä kerran Vapun kaulaa ja pujahtaa sitten ulos. Vappu jää sinne yksin omine mietteineen. Jää aamuun asti, jolloin Matti lähtee vanhaa ajokastaan markkinoille viemään.

Aamulla, kun Heikki heräsi, oli Vappu jo valjaissa, valmiina lähtemään. Hörähti Heikille, joka toi nyt viimeistä kertaa leipää hänelle. Heikki ei osannut sanoa

mitään. Siveli vain kädellään Vapun päätä. Vappu hyväili vuorostaan Heikin niskaa huulillaan.

— Kun tulet suureksi, Heikki, niin ethän vie ajokastasi markkinoille?

— En vie, minä pidän sen aina ja . . .

Heikin ääni katkesi. Isä hyppäsi Vapun rekeen ja lähti ajamaan. Näkisikö hän vielä joskus Vapun vai eikö enää milloinkaan?

RIEKON RIHMAT.

Alakuloisena Pekka palasi niityltä, jonka ladon edestä oli haltijajänistä langoillaan pyydystänyt. Mitä hän nyt oikein tekisi, kun Puputti oli kieltänyt lankoja pitämästä.

Jos se oikein tosissaan kielsikään. Taisi vaan pitää narrinaan.

Pekka koetti kuvitella, miltä hänestä itsestään tuntuisi, jos pantaisiin semmoinen lanka kaulaan ja vedettäisiin oikein kireälle.

Ei, ei tuntunut hyvältä.

Pekan latu kulki vielä toisenkin niityn poikki ja muuttaman pajupensaan vierestä pyrähti metsäkanoja lentoon.

Kiersivät kaaressa niityn ja laskeutuivat toisen pensaan taakse. Niillä oli aamiaistunti parhaillaan.

Kopeok, kopeok, väk, väk, väk, vä—ää!

Se oli riekkojen varoitus Pekalle: älä vain laitakaan rihmojasi meidän ruokailupaikoille!

Rihmoja! Riekon rihmoja! Nyt Pekka muisti, että sellaisia laitettiin, ja riekot kävivät niihin ollenkaan vaaraa aavistamatta.

Hämpä laittaakin rihmoja metsäkanoille ja ihan paikalla.

Pekka painalsi suksensa oikein kovaan vauhtiin ja oli pian kotona. Suurella touhulla tuli hän tupaan ja alkoi etsiä jouhia, punoakseen niistä riekon rihmoja.

— Mitä sinä nyt niin suurella kiireellä laitat? kysyi vanha vaari Pekalta.

— Riekon rihmoja. Eiköhän vaari vähän auttaisi.

Vaari teki silmukat rihmoihin. Pekka niitä ei olisi osannutkaan. Neuvoi vielä muutenkin, miten rihmat on laitettava pajupensaiden juureen.

Pekka laittoi pyydyksensä ja illan hämärtyessä palasi kotiin. Olisi vain pian joutunut aamu, että pääsisi rihmoja kokemaan.

Aamulla ei Pekka malttanut nukkua päivätuloon asti. Ikkunassa piti vartoilla, milloin päivä alkaisi sarastaa.

Jopahan viimeinkin pääsi lähtemään! Pekka hiihti niin, että hikipisara vierähti nenänpäähän.

Yöllä oli satanut vitiä ja peittänyt riekkojen eiliset jäljet. Jokohan lähtivät rihmoja pakoon, mietti Pekka varovasti hiihdellessään pajukossa.

Eipäs! Tuossa oli jo jälkiä ja tuolla oli rihman haarrukkakeppi vinossa ja riekko siinä vieressä, rihmaan käyneenä, toinen siipi levällään, kaula kaksin kerroin kääntyneenä.

Jopahan kävi! ihasteli Pekka ja päästi riekon rihmasta. Rihma oli kiertynyt kaulan ympärille niin lujaan, että nahka oli irtautunut.

Säälittikin vähän se valkoinen linturukka. Menee siihen silmuja syömään ja tarttuukin kaulastaan kiinni.

Kotiin palattuaan näytteli Pekka iloisenä saalistaan.

— No, jopahan tuo nyt . . . antaisit niiden olla rauhassa, sanoi äiti.

— Niin, mutta se on niin kovin hauskaa, sanoi Pekka.

— Kun saa kuristaa lintuja kuoliaaksi, jatkoi vielä äiti.

Seuraavana aamuna hiihteli taas Pekka rihmoilleen. Riekot olivat tällä kertaa niityn toisessa laidassa ja huutelivat sieltä uhkaavasti:

— Pekka, Pekka, väkkä—räk—rää!

Pitää muuttaa joku rihmoista sinnekin, päätti Pekka ja laittoi haarukan suurimman pensaan juurelle. Siinä olikin teperrelty ja tallattu, niin että hanki oli kovettu-
nut.

Seuraavana aamuna oli elävä riekko rihmassa. Se oli vasta käynyt ja pyristeli lentoon yritellen.

Pekka hiihti lähemmäksi ja lintu katseli surullisesti Pekkaa mustilla, pienillä silmillään. Veripisara oli pi-
rahtanut kaulasta valkeille höyhenille.

Riekko yritti lentoon ja Pekka mutaisi sitä suksisau-
vallaan. Nyt se oikein pyristeli ja puisteli lumessa.

— Voi linturaukkaa, pääsi Pekalta.

Riekko uupui kuolinkamppailussaan ja liikautti vain enää muutaman kerran siipeään. Pekka päästi sen rih-
masta ja katseli lintua kauan, ennen kuin pani sen lauk-
kuunsa.

Tuntui kovin pahalta, että oli lyönyt lintua. Isä oli eilen vielä sanonut hänelle: »käytäisiin yhdessä ampu-
massa niitä metsäkanoja, kituvat vaan niissä rihmois-
sasi.»

Ihan kokonaan meni innostus Pekalta. Verkkaan lykki hän suksiaan toisille pyydyksille niityn toiseen lai-
taan. Sielläkin oli riekko käynyt ja pyristeli rihma kau-
lassa.

Minä vienkin sen elävänä kotiin, päätti Pekka ja lähestyi maanitellen ja rauhoitellen lintua:

— Älä pelkää, vien sinut kotiin elävänä.

Pekka otti varovasti linnun syliinsä ja päästeli rihmaa pois sen kaulasta. Pekka ei osannut pitää varaansa ja lintu pyrähti lentoon. Suu auki jäi Pekka katsomaan sen jälkeen.

Vapautunut riekko ei pysähtynyt niitylle. Yli metsän lensi, varmastikin toiselle niitylle.

Pekka hiihteli mietskellen kotiinsa, eikä näyttänyt koko päivänä oikein iloiselta.

Sekin ilo, riekkojen pyynti rihmoilla, taisi nyt mennä häneltä.

Mutta kun hän kasvaa isoksi, ampuukin hän sitten pyssyllä ja silloin eivät jää kitumaan. Jänöjussejakin ampuu, mutta jättää kaikki haltijajänikset rauhaan.

Päivällä alkoi tuiskuttaa lunta ja sitä tuli vahvasti koko seuraavan yön.

Nyt ovat riekon rihmat varmasti lumen peitossa, mietti Pekka, mutta ei lähtenyt niitä uudelleen laittamaan.

Jonkun ajan perästä hiihteli Pekka niityllä. Haarukkakeppejä ja varpuja näkyi vain enää vähäsen lumesta.

JULLE JUTUSTAISEN VIISAUS.

Julle makasi tuvan lattialla, silmät vähän raollaan. Oli tullut siihen ruokaa odottamaan, koskapa päivällis-aika hänen mielestään alkoi jo olla käsissä.

Kuuma oli tässäkin ja kärpäset ahdistivat. Aitanseinustalla, pihlajan varjossa ei ollut kärpäsiä, mutta siellä oli taas toinen paha, ampiaispesä aitan nurkassa, ja niitä piti vähän pelätä. Kerran oli yksi käynyt nenään kiinni, tarttunut niin, että käpälällä piti raapaista se irti ja sitten oli nenää jomottanut kaiken päivää. Heikki oli vielä nauranut ja sanonut: katsokaapas Jul-len kuononpäättä, kun on turvoksissa.

Julle muuttihe oven suuhun ja hotaisi kärpäsiä, jotka kovin tungeskelivat siinä. Kyökistä kuului astiain kolinaa ja nenään tuli ruuan hajua. Sinne ei kuitenkaan uskaltanut mennä, kun lida oli äkäinen ja ajoi pois.

Olisi saanut vähän ruokaa, niin katseleisi oikein mukavan makuupaikan itselleen.

Julle loksautti suutaan nälissään ja laski kuononsa käpäläinsä päälle.

On se tämäkin kesäinen aika jokseenkin joutavaa, kun ei muuta puuhaa mitään kuin tätä alituista makaa-mista. Laiskottelusta vielä sitten syytettiin, vaikka hy-

vin tiedettiin, ettei saanut mennä metsään vemmelsääriä ajamaan.

Heikki tuli tupaan ja astui hännän päälle. Julle murahti:

— Älä sinä Heikki aina astu hännälle, vaan ole siivolla.

— Vau, vau, vau, sanoi Heikki ja pyöräytti Jullea mennessään.

On se tuo Heikki kuitenkin mukavin kaikista, mietti Julle. Kun vaan vielä vähän kasvaisi, että kykeneisi metsään. Kerran se jo yritti, mutta isäntä otti pyssyn pois ja taisi toruakin.

Julle meni kyökin ovelle ja vinkaisi lidalle, joka ammensi keittoa suuresta padasta vateihin. Kun ei siitä kuulunut apua, raapaisi lidaa kápälällään.

— Menehän siitä . . .

— Hau!

Julle sai kuitenkin täyden lautasen ja vönkki tupaan oven suuhun makaamaan.

Isäntä nousi pöydästä ja ulos mennessään oli kompastua, kun Julle oli siinä jaloissa; potkaisi vähän tätä ja murahti:

— . . . tiellä aina siinä . . .

Julle pahastui ja lähti tuvasta. Meni kartanon taakse ja istui miettimään.

Että todellakin isäntä oli häntä potkaissut, häntä, jalorotuista Julle Jutustaista.

Jos ottaisi ja lähtisi tästä metsään, muihin taloihin. Siellä toisissa kylissä kai pitäisivätkin parempana, puheleisivat ja silittäisivät niinkuin tekivät tässäkin silloin kun tuotiin.

Nyt ei kukaan puhuttele ja silittele, muut kuin Heikki. Niillä on kaikilla ne kiireensä.

Julle vönkki kartanolla ja odotteli iltaa. Saisi nähdä, tokko ne saunasta palattuaankaan joutavat hyvittelemään ja sanomaan mitään.

Näkisi, antavatko illallistakaan. Iidakin usein äräh-teli ja antoi aina niin vähän ruokaa. Käski aina piloillaan syömään rottia ja hiiriä ja sai sillä hänet irvistämään ja murahtamaan. Hyi! Kuka niitä nyt semmoisia . . .

Illalliseksi oli kalakeittoa, Julen mieliruokaa, mutta Julle sai vain ruotia eikä kajonnut niihin. Pää alhaalla jurppi nurkan taakse ja oli kovin suruissaan.

Kyllä kai se on parasta, kun lähtee katselemaan uutta olinpaikkaa itselleen.

Ja lähtee ihan heti!

Julle loikkasi metsään, ja kun pääsi kartanon lähetyviltä, otti oikein ajolaukan. Tuntuikin pitkästä aikaa kovin mukavalta, kun sai oikein laukata.

Kun tuntui liiaksi lämmittävän, istahti lepäämään.

Vanha Repolainen vikitteli pyyntiretkillään ja tupsahti ihan Julen eteen.

— Haul!

— Mrrr . . . oletko sinä ystävä vai vihamies? kysyi Repolainen.

— Ystävä olen, älä yhtään epäile. Lähdin vähän huvikseni laukkailemaan.

— Oletko nähnyt vemmelsäärtä? kysyi setä Repolainen. — Nälkä on ja illallista ei ole tiedossakaan.

— Nälkä minullakin on, eikä tekisi pahaa, jos saisi jotain paistintapaista haukata, sanoi Julle. — Kun oikein sanon asiani, niin lähdin uutta olinpaikkaa katse-

lemaan. Mitä sanot, setä Repolainen, jos tässä laitaisi mökin itselleen?

— Häh, vai mökin. No, mitä ne sinulle tekivät, kun olet niin myrtynyt? kysyi Repolainen.

— Isäntä potkaisu ja pelkkiä ruotia tarjottiin illalliseksi, murahti Julle.

— Häh, vai siten . . . no sitten on parasta, että laitat mökin itsellesi. Saat asua mökissäni niin kauan kun omaasi rakennat.

— Sehän mainiota. Saisi nyt vain palan suoliinsa, että pääsisi alkuun.

— No, älähän siitä hätäile, sanoi Repolainen.

— Tulehan mökilleni, niin laitan sinulle oikein komean kestituksen.

Vikitettiin Repolaisen mökille, joka ei ollutkaan kaukana. Setä-Mikin tupa oli maahan kaivettu ahdas luola, jossa ei ollut edes ikkunoitakaan.

— Onpa vähän liian pieni tämä tupasi, sanoi Julle.

— Hoo, kyllä tässä sovitaan. Odotahan hetkinen, niin illastetaan.

Repolainen pujahti metsään ja Julle jäi odottamaan luolan suulle. Sisään ei kehdannut jäädä, mokomaan ahtaaseen asuntoon.

Julle mietti, miten nyt elämänsä järjestäisi. Täällä metsässä olisi vapaus ja riistaa mielin määrin. Sitäkään ei olisi kehdannut näin kesäiseen aikaan mennä ottamaan. Talossa olisi ollut kaikista mukavampaa, mutta se viimeaikainen tylyys siellä painoi mieltä. Saisihan tuota kerran koettaa elää omin neuvoin.

Jos ottaisikin ja katseleisi tässä odotellessaan tuvan paikkaa itselleen. Voisihan asua Repolaisen naapurina. Aina siitä setä Mikosta jotain apua olisi.

Julle löysi mielestään sopivan paikan ihan Mikon tuvan läheltä. Kaatuneen näreen, jonka alle saattoi hyvin tehdä tupansa. Mitäpä muuta kuin ryhtyi vain rakennuspuuhiin.

Julle kantoi puita ja sammalia, ja tupa oli jo hyvällä alulla, kun Repolainen palasi, kantaen niskasta jänöjussia, jonka oli kopannut niityn laidasta.

— Tulehan, kuoma, aterialle, haukahti Repolainen.

— Ei tarjotakaan meillä ruotia Julle-serkulle.

Julle kertoi jo aloittaneensa tupansa rakennuksen ja Repolainen lupasi tulla auttamaan. Ennen auringon nousua saatiin Julen tupa valmiiksi.

— No, nyt ei muuta kuin kopsit jänöjusseja ruuiksesi, sanoi Mikko.

— Ei se vetele luvaton metsästys, sanoi Julle.

— No mene sitten taloon, siellä saat ruotia, ilvehti Repolainen.

— Sielläkään ei pidä hyvänä muut kuin Heikki.

— Hoo, mitä joutavia. Sinulla, kuoma, ei ole koiran luontoa ollenkaan, ei vähääkään. Jää tänne ja saalista, tahi mene taloon ja tyydy siihen, ei siinä muu auta, sanoi Repolainen ja loikkasi metsään.

Julle alkoi jo tuntea koti-ikävä. Nytkin oli päivällisen aika mennyt, eikä saanut ruotiakaan suuhunsa.

Metsässä kuului joku huutavan karjaa kotiin. Julen kurkkua kuivasi ikävä vain kovemmin.

Nyt siellä kohta saisi maitoakin, kun olisi kotona, ja Heikki on saattanut käydä salakoita onkimassa ja ihmetellyt, kun häntä ei ole näkynyt osaansa ottamassa.

Julle aikoi jo lähteä takaisin taloon, mutta ei sentään lähtenyt.

Ei vielä seuraavanakaan päivänä, vaikka nälkä kai-

veli sisälmyksiä. Repolainen oli lähtenyt useamman päivän pyyntimatkalle, pyytänyt Jullenkin matkaansa, ja kun tämä ei voinut lähteä, heilauttanut halveksien häntäänsä ja mennyt menojaan.

Olikohan tämä nyt oikein viisasta, että hän näin lähti talosta ja eleli nälkäisenä metsässä? mietti Julle ja jurppi läheiselle karjapolulle ja jäi mietteissään istumaan.

Heikki oli etsinyt koiraansa ja lähtenyt metsästäkin sitä huhuilemaan.

— Julle—e—e, hiiuu!

Se on Heikki! Julle kapaisi vastaan ja ulahti ilosta.

— Vai metsään sinä lurjus, ja sinua sitten saa hakea joka paikasta.

Jullen silmät rukoilivat: anna minulle anteeksi, anathan.

Heikki silitti ja Julle haukahti:

— Sinä kultainen Heikki, kun tulit minua hakemaan.

— No, lähdetään kotiin, karkuri.

Julle tahtoi kuitenkin ensin näyttää Heikille tupansa ja kutsuvasti lähti menemään edellä.

Heikki tuli ja huomasi sammalröykkiön näreen alla. Nauroi ja löi käsillään polviinsa.

— Vai on tämä karkuri oikein pesänkin laittanut! Nyt sinulle nauraa koko talon väki!

— Hau, hau, mitäs annettiin vain ruotia, eikä kokonaista kalaa, ja sitten isäntä potkaisi, eikä kukaan hyvittele, et enää sinäkään, Heikki.

— Vau, vau, onko sulla nälkä. Siellä on salakoitakin sinulle rantakivellä ja lida on säästännyt lihaisia luitakin.

— Mrr—vuh, niistä minä pidänkin. Juostaanko kilpaa, Heikki?

— Isä varmasti antaa sinulle keppiä, kun karkasit.

— Hrr—hau! Sitten minä en lähdekään.

Julle istui tielle ja katseli maahan.

— No, lähdetään, ei se anna, kun minä oikein kauuniisti pyydän.

Julle lähtee, eikä tiedä itsekään, iloisenako vai alakuloisena. Ei kuitenkaan aio enää milloinkaan lähteä metsään itselleen tupaa rakentamaan.

SAUNAN HALTIJA.

Pekka oli ollut verkkoja kokemassa ja häntä paleli kovin. Pitää mennä saunaan lämmittelemään, päätteli ja kapusi lauteille. Kuu paistoi ulkona ja kurkisti sisään saunan pienestä ikkunasta. Sirkka siritti kiukaan takana unettavaa lauluun.

— Mitä sinä siellä sirität, menetkös! sanoi Pekka ja heitti kivellä kiukaan solaan.

Silloinpa Pekka sai nähdä ihmeen. Sirkka kapusi kiukaalle ja silmänräpäyksessä kasvoi Pekan kokoiseksi.

— Älä heitä minua kivillä. Minä olen saunan haltija, sanoi sirkka.

— Mikä haltija? kysyi Pekka, jota sirkan suuruus vähän pelotti.

— Sepä, joka syntyy jokaiseen saunaan, kun sauna on rakennettu. Ilman minua ei sauna olisi mitään. Minä valvon, ettei saunassa pääse tuli irti ja että löyly on makeaa, eikä kitka pistä kurkkuun. Kun kyntömies tulee sinne lauteille lepäämään, laulan minä sille univirren ja eipä missään muualla sano olevan niin makeata unta kuin saunassa. Kalamies rientää ensiksi saunaan vesiltä palattuaan ja käy siellä ennen sinne lähettään.

— Kalastamasta minäkin tulín, sanoi Pekka.

— Eikös olekin mukavaa, kun saat lämmitellä? Isäinkin sanoo, ettei ole mikään paikka maailmassa saunan veroinen. Lauantai-iltakaan ei olisi mitään ilman saunaa, ja matkamieskin kotiin palattuun tulee ensiksi tänne saunan suloiseen lämpimään.

Sirkka hyppäsi ikkunalle istumaan ja katseli kuuta iltataivaalla.

— Tuokin kuu käy täällä joskus pakkasöinä lämmittelemässä, sanoi Pekalle.

— Älä nyt! Jo sinä nyt puhut pötyä, sanoi Pekka.

— En puhu. Jos tulet saunaan sunnuntaiyönä kello kahdentoista aikaan ovea avaamatta, saat nähdä kuun täällä lämmittelemässä.

— Pitääpä kysyä isältä, onko se totta, sanoi Pekka.

— Ei isäsi sitä sano, naurahtaa vain, sanoi saunan haltija.

— Eikö sitä sitten näe, jos tulee tänne oven avaamalla? kysyi Pekka.

— Ei. Kun ovea avaa, livahtaa kuu silloin ikkunasta taivaalle ja valokuova jää vain lattialle.

Pekasta oli se kovin ihmeellistä ja hän jäi miettimään, nouseeko kuukin lauteille, kun tulee lämmittelemään.

— Nukkuisitkohan sinä, jos minä laulaisin sinulle parhaimman laulun? kysyi sirkka Pekalta.

— Johan minä taisin nukkuakin, sanoi Pekka ja heräsi. Sirkka lauloi uunin takana ja kuun juova väreili lattialla.

Seuraavana iltana mietti Pekka, miten pääsisi saunaan, ettei tarvitseisi ovea avata. Jos kuu on tullut lämmittelemään, pujahtaa se seinän raosta ulos, kun hän ovea aukasee.

Jos koettaisi mennä laipion kautta?

Pekka tutki laipion ja huomasi pääsyn mahdottomaksi sitä tietä. Parasta kun salaa menee saunan nurkkaan vahtimaan, ettei sirkka eikä kuu tiedä mitään.

Pekka pujahti varovasti ovesta ja hiipi nurkkaan ja peittelihe vaatekasaan.

Sauna hämärtyi ja sirkka aloitti laulunsa.

Kohta kuu tulee, ajatteli Pekka ja nukahti odotellessaan.

Ja eikös kuu kohta kömpinyt ikkunasta sisään ja kierinyt lauteille.

— Huu, miten pakkanen, kuulee Pekka hänen sanovan. — Syntyypä sinun, sirkkaseni, täällä lämpimässä laulella.

Joku liikkui ulkona ja raotti saunan ovea. Kuu liivahti ikkunasta taivaalle ja valoläikkä vain väreili permannolla.

Pekka heräsi ja uskoi mitä saunan haltija oli kertonut.

REPOLAISEN HERNEKEITTO.

Mirriläiset olivat kylväneet keväällä peltoonsa hernettä ja syksyllä kutsuivat Repolaisen keittämään hernesoppaa, joka oli näitten mirriläisten, nytkyttelijöitten, mieliruoka.

Isäntämirri lähti Repolaista hakemaan. Tuli touthuten Mikin mökille ja kopisteli piipullaan saapasvarteensa.

— Tuota . . . jos lähtisit sinne Mirrilään herneitä keittämään. Tuli keväällä kylvetyksi ja hyvin ovat kasvanneet. Ei osaa ne meidän emännät laittaa hernesoppaa.

Repolainen tästä hyvillään. Nytpä hän saakin talvekseen herneitä. Keksisi vain keinon, että saa siepauksi herneet pussiinsa. Kantaa ne sitten iltapimeällä mökilleen.

— No, jos tuota lähtisi, lupasi Repolainen. — On sinun kuitenkin annettava joku kappi niitä herneitä sitten palkakseni, kun se on niin kovaa työtä, se herneiden keittäminen.

— Vai kappi! suhahti isäntämirri ja sylkäsi Repolaisen varpaille. — Tokihan tuo semmoisesta työstä vähempikin riittää.

— Samahan tuo, jos vähemmänkin . . . lähtään touthuun, että saadaan keitto joutumaan puoliseksi.

Vikiteltiin Mirrilään.

Repolainen sanoi keittävänsä herneet kodassa, jossa oli jo joskus ennenkin näyttänyt mirriläisille keittotaitoaan.

Isäntämirri kantoi kotaan herneitä ja kaasi pataan. Repolainen laitteli tulta alle ja neuvoi isäntämirriä menemään töilleen. Hän kyllä sai tämän keittämisen toimeen yksinkin.

Isäntämirri jätti Repolaisen pataa hoitelemaan, ja kun ei näkynyt siinä muitakaan nakattajoina seutuvilla, haki Mikko pussinsa ja mätti herneet padasta siihen ja vei ladon alle piiloon.

Toi sitten pieniä kiviä ja romautti ne pataan.

Pitää sanoa niille maukujille, että herneet saivat liian lämpimän ja muuttuivat semmoisiksi.

Kohta tulikin emäntämirri keitosta suolaa maistamaan ja otti niitä Repolaisen tuomia kiviä padasta suuhunsa.

— Mitä kummaa, nämähän ovat ihan kuin kiviä, ihmetteli.

Mikkokin päivittelemään:

— Voi kuitenkin, mikä tuli, kun paloi herneet ihan piloille. Ei tästä nyt syömään päästä, ennen kuin uudet herneet on keitetty.

Mirrimuori motkotti, mutta toi herneitä pataan ja varoitteli Mikkiä niitä polttamasta.

— Kyllä minä koetan katsoa, etteivät kovetu semmoisiksi kuin nämä ensimmäiset, lupasi Mikko.

— On siinä kokonainen kappa herneitä, virkkoi Repolainen itsekseen katsellessaan pataan ja odottaessaan tilaisuutta pistääkseen ne pussiinsa. Ei sattunut tällä kertaa mirriläisiä kartanolle, ja kohta hiipi Mikko taas

kodasta hernepussineen, tällä kertaa varovaisuuden vuoksi metsään.

Mirrivaari köntti nälkäisenä kotaan vähäistä myöhemmin, kun Mikko oli ehtinyt kantaa uudet kivet, tällä kertaa edellistä vähän suuremmat, pataan.

Hikisenä oli Repolainen puuhaavinaan ja kehui mirri-vaarille varmasti keiton syntyvän.

— Eikö sitä jo pääsisi syömään, kun tässä nälkä ahdistaa, sanoi mirrivaari ja pitkä sylki valui suupielistä.

— Kyllä kai sitä pian päästään.

Mikki hämmensi pataa ja hääräsi.

— Mitenkä ne herneet niin kolisevat siellä padassa? kysyi mirrivaari ja veti kauhalla herneitä esille.

— No, voi mikä tuli, alkoi Mikko taas valittaa. — Kun herneet turposivat ensin noin suuriksi ja nyt ne palloivat liian kovalla tulella.

— Etköhän sinä taas jutkuta meitä mirriläisiä, murisi vaari ja mätkäytti kiven pataan.

— En jatkuta, se on ihan varma. Ei puhuta muille mitään koko asiasta, vaan pannaan uudet herneet pataan, niin varmasti hyvä tulee.

Mikäpähän siinä auttoi muukaan, kuin tuo vain uudet herneet Repolaiselle. Ne pantiin pataan ja mirrivaari istui kodan kynnykselle vahtimaan.

Nyt kun saisi tuon vaarivätyksen tuosta lähtemään, niin kapan tästä vielä saisi herneitä pussiinsa, mietti Repolainen.

— Tuota . . . tähän keittoon pitäisi laittaa nyt suola, mutta sitä ei näy täällä olevan, sanoi Mikko. — Mutta haekin salaa, etteivät toiset näe ja siitä arvaa täällä olevan uuden keiton tekeillä.

Vaari lähti suoloja hakemaan ja Mikko mättämään herneitä padasta vakkaan, jonka siinä kiireessä sattui saamaan käsiinsä. Vei siitä vakan, läpätti, ladon alle ja kaatoi nyt jo suurustejauhot pataan, ettei herneiden häviötä huomattaisi.

Vaari toi suolat, ja kohta oli puuro valmis.

Mirriläiset hotkimaan ja maistelemaan.

— Mikä ihme siinä on, kun ei näy puurossa yhtään hernettä, sanoi emäntämirri ja sylkäsi äkeissään vatiinsa.

Isäntämirri hämmenteli ja tarkasteli pataa, ja kun ei sieltäkään löytänyt yhtään hernettä, alkoi sähistä ja syljeksiä ja katsella asetta Repolaista kylvettääkseen.

— Tuota . . . vähänpä teillä on järkeä, kun ette käsitä, että herneet aina leviävät suuruksen sekaan, kun keitto oikein onnistuu, sanoi Mikko.

— Älä viisastele!

— Annetaan sille keppiä!

— Pistetään tuli häntään semmoiselle keittäjälle!

Repolainen katsoi olevan sopivan ajan lähteä, ja kun mirriläiset katselivat aseita, peitotakseen Mikin, oli tämä jo kaukana metsätiellä menossa hernepusseineen.

MIRRILÄISTEN KÄRÄJÄT.

Naukuniemeläisten ja mirriläisten välit olivat käyneet huonoiksi viimeaikoina. Riideltiin ja rähistiin, missä vain satuttiin vastakkain, ja satuttiinhan sitä, kun pyyntimaatkin olivat yhteiset, ja muutenkin kyläreisuilla ja semmoisilla.

Syntyi aina kahnausta ja kinaa. Ensi kerran välit huononivat naapureilta niin vähäpätöisestä asiasta, kun Mirrilän miniämirri laittoi koreammat vaatteet lapsilleen kuin Naukuniemen nuorille nakattajille oli ollut tapana laittaa. Naukuniemen emäntämirri näki tämän ylellisyyden ja suhisi:

— Kaikkea se tämä Mirrilän miniä kuvattelee, kun laittaa semmoisia hepeleitä tyttärilleen. Kun vielä ovat niin köyhiäkin, ettei muuta kuin pelkkä hiirenliha syötävänä.

Tämän sattui kuulemaan Mirrilän miniä, ja arvaa sen, että siinä syljettiin ja suhistiin. Ja kun sitten vielä sattui niin, että naapurien mirrivaaritkin suuttuivat keskenään onkipaikoista, niin välit olivat ihan kokonaan piloilla.

Keksittiin jo molemmin puolin kaikenlaisia konnankujeita toisilleen. Naukuniemen isäntämirri laittoi rotanraudat polulle, jota tiesi Mirrilän vaarin kulkevan,

peitti ne lehdillä, ja vaariparka pisti kypälänsä rautoihin ja sairasti siitä monta päivää. Päästyään jaloilleen, vahti vaari tilaisuutta kostaakseen naapurin isäntämirrille. Tapasikin tämän kerran ongella. Näki naapurin köyttäneen itsensä ongen vapaan siltä varalta, että jos sattuisi iso kala tarttumaan onkeen, ja hän sattuisi nukkumaan, niin ei kala veisi onkea mukanaan. Naapurin mirri nukkuikin ja Mirrilän vaari sitoi nuoran ongen vapaan ja kiskaisi isäntämirrin veteen.

Tietää sen, mikä mökä tästä syntyi, ja arvaa senkin, että entisestään huonot välit vain huononivat.

Satuttiin kerran yhteiselle kalapaikalle samalla kertaa. Mirriläiset aikoivat onkia, mutta naukuniemeläiset virittivät verkkonsa ihan naapurien nenän eteen. Mirriläiset heittivät onkensa verkkoihin ja vetivät ne maalle. Siitäkös tappelu syntyi.

— Kyllä me tässä teidät opetamme kiusaa tekemään, sähisivät Naukuniemen mirrit ja katselivat aseikseen seipäitä.

— Ja me teidät toisten pyyntipaikoille tulemaan, murisi Mirrilän vaari ja kopisteli uhittelevasti piippuaan. — Ottakaapas, pojat, vähän näreistä käteen, niin näytetään noille. Naisväki ottakoon aseikseen kiviä.

Kohtapa hosuttiin vastakkain ja päitä puhkeili ja hantiä katkeili mirrilöiltä molemmin puolin ja ökä kävi semmoinen, että kuului kylille asti. Katkottiin siinä nujakassa mirriläisten onget ja naukuniemeläisten verkot menivät kappaleiksi.

Eikä muuta kuin toinen toisensa haastattivat kärkeihin. Hukka Hujulainen toi haasteet molemmin puolin ja Mikko Repolainen määrättiin tuomariksi.

Käräjät pidettiin Hujulaisen mökillä ja Repolainen tulla veistätteli käräjäpaikalle miettien, miten juksauttaisi taas mirrejä, jotka olivat hänen mielestään niin joutavanpäiväisiä.

Käpälät ja hännät kääreissä istuivat mirrit Hujulaisen tuvassa, kun Mikki astui sisään.

Repolainen istui pöydän päähän ja rykäisi arvonsa mukaisesti muutamaan kertaan, ennen kuin virkkoi mitään.

Niistäpä palkoista sitä taas piti ensiksi kovistella mirrejä. Teetättivät hänellä aina näitä virkatöitä, mutta olivat kovin huonoja palkanmaksajia.

— Tuota . . . sitä pitäisi saada tämmöisestä puuhasta kappa ohria jokaista mirriä osaksi, sanoi. — Tässä pitää minun sihteerikin itselleni palkata ja muutenkin . . . on niin kovaa työtä tämä oikeuden istuminen . . . tässä päätään tyhjistä vaivaamaan.

Mirrilän vaari kynsi korvallistaan ja paljoksui Mikin vaatimuksia.

— Menee ihan koko vuositulot näistä tuomarin palkoista. Ja se on kaikki naukulaisten syytä. Mutta kuulehan, herra tuomari Repolainen, eikös se olekin niin, että se joka jutussa häviää, saa maksaa oikeuskulut?

— Niin tietysti, myönsi Repolainen. — Joka tässä havaitaan syylliseksi, saa maksaa ohrat minulle. No, kutsukaapa todistajat sisään, kuulustellaan niitä ensin.

Mirriläisillä oli todistajina sammakkolaisia ja nämä kömpivät sisään.

— Nämä sammakkolaiset ovat suuria valehtelijoita, murisi Naukulan isäntä. — Ei näistä ole todistajiksi. Tulkaapa meidän todistajat, niin saadaan kuulla totuutta.

Naukulaisten todistajina oli muutamia vasikoita, jotka olivat sattuneet paikalle ja tyhmän näköisinä kolisivat sisään.

— No mitä nämä vasikat tietävät tähän mirrien tappelujuttuun? kysyi Mikki.

No eihän nämä mitä, ynisivät vain ja tuuppivat toisiaan. Joku astui Mirrilän muorin varpaille ja tämä veti kynnellään tyhmyriä silmään.

— Nämä mirriläiset näkyivät aloittavan tappelun, mölähti viimein yksi.

— Pidä sinä turpasi kiinni, kivahti mirrivaari. — Kuullaanpa, mitä sammakkovaari sanoo.

Niin siinä jauhettiin ja jutustettiin kokonainen päivä, eikä valmista tahtonut tulla jutusta mitenkään. Mikko pyyhki hikeä otsaltaan, mutta jopa vihdoinkin teki tuomion.

Kun kerran kävi selville, että mirriläiset olivat ensiksi heittäneet onkensa verkkoihin, saivat he maksaa kaksikymmentä kappa ohria tuomarille. Oli näet näitä nakattajoina kokonaista kaksikymmentä kappaletta. Naukulaiset olivat kuitenkin jääneet tappelussa vähemmille kuhmuille eikä heidän mirreiltään ollut häntiäkään katkeillut kuin yhdeltä, jota vastoin mirriläisiltä oli mennyt kuusi häntää poikki, niin Mikko katsoi olevan syytä tuomita lisäselkäsäuna naukulaisille ja se oli pantava toimeksi viipymättä.

Jopa Naukulan vaari murisi uhkaavasti tämän tuomion kuullessaan ja Mirrilän muori ihan huutamalla nakatti:

— Vai kaksikymmentä kappa ohria! Nyt ei saa enää rieskan palaa tänä vuonna Mirrilässä. Semmoinen siinä olikin tuomari!

— No, maksetaan ohrat, mutta annetaan myöskin kukakäskiä naukulaisille, sanoi Mirrilän isäntä.

Repolainen hieroi kypäliään tyytyväisyydestä ja myhähteli. Vetelipä se taaskin, kun sai talvekseen ohria ja vielä nauttia kaupan päällisiksi mirrien tappelunäytelmästä.

Repolainen määräsi aseiksi hierimiä, kauhoja, sateenvarjoja ja muita sellaisia, ja suhisten ja syljeksien varustautuivat naukulaiset tappeluun. Selkiään siinä köyristelivät mirriläisetkin ja joku oli ottanut salaa aseeseen Hujulaisen puntarin, jolla aikoi puhkoa päitä naukulaisilta.

Jopa kohta kävi huiske, kun mirriläiset suuremmalla miesvoimalla pehmittivät naapurejaan. Mikko nauroi ja piteli mahaansa, eikä Hujulainenkaan malttanut pysyä totisena. Kukko Kiekujainen oli ollut sihteerinä

Repolaisella, ja hän ei tahtonut työstään muuta palkkaa, kun sai kerran katsoa näin huvittavaa näytelmää.

Tietää sen, että naukulaisten vuoro oli nyt jäädä häviölle. Naukulan isännältä revittiin ihan uudet sarkahousut ja emännältä puhkesi silmä ja kahdelta pojalta katkesi häntä.

Mutta nytpä päätettiin, että oltaisiin aina sulassa sovinnossa, eikä riideltäisi kalapaikkojen ja hiirestysmaitten takia, kun kävi näin riitainen elämä kovin huvaksi ohrille ja muutenkin tuli ruumiinvammoja ja vahingoita.

Saa sitten nähdä, pitävätkö nakattajat lupauksensa.

NALLE VASIKKAHAASSA.

Päivä paistoi ja paarmat surisivat vasikkahaan tiheikössä. Vasikkalauma ynisi tyytymättömänä veräjällä. Tyttö oli tuonut kovin vähän juomista tänä aamuna ja mullivasikka oli siitäkin hotaissut suurimman osan suuhunsa.

Heluna, emännän nimikkovasikka, töni kylkeen mullivasikkaa, Rietua, ja sanoi tälle:

— Kun minä tulen suureksi, kosten sinulle varmasti, kun aina juot suurimman osan maidosta.

— Enhän minä aina suurinta osaa . . ., mölisi Rietu mullikka. — Ja sinäkö muka pystyisit minulle emäksi tultuasi kostamaan. Katsohan, minkälainen niska minulla nyt jo on.

Rietu kyömisteli niskaansa ja mulisteli silmiään.

— Jopa olet olevinasi, vaikka et ole edes isännän nimikko, niinkuin minä olen emännän, mölisi Heluna. — Kyllä minullekin niska kasvaa, kun emäntä ensi talvena antaa minulle kaurajauhoja ja muutakin hyvää.

— Mutta isäntä raaputtaa minua niskasta ja puhuttelee Rietupojaksi ja se antaa sisua, sanoi mullikka.

Pienin joukosta, tyttären lemmikki, nuoleksi maitosangon pohjaa ja inisi:

— Aion tästä minäkin kasvaa, ja nähdäänpä sitten kuka minulle riittää maidonannissa. Ei se suuruus ole pääasia.

— Mutta kyllä minä vain olen paras joukosta, tuhahti Heluna ja lähti vesaikkoon.

Jänöjussikin sattui luikkimaan vasikkahakaan ja kuuli vasikoiden kiistelyn.

Jussia nauratti niin, että suu oli revetä. Kaikki tässä ovat olevinaan, kuin vasikatkin. Eivätpä näy arvaavan, että Nalle Karhunen on liikkeellä. Kyllä se varmasti tänne osaa ja vasikkain suuruushaaveet lopettaa. Pitääpä sanoa niille, minkälainen vieras on tulossa.

Jussukka loikkasi vasikoiden joukkoon ja nämä pelästyneenä, hännät pystyssä, vesaikkoon.

— Hoh, hoh, nauroi Jussi. — Siitä sen näkee, nämä kerskailijat! Yksi tämmöinen jussipahanen saa koko joukon hajalle. Tulkaahan kuulemaan, kun sanon, minkälainen vieras on tulossa vasikkahakaan.

— No minkälainen? kysyi Rietumullikka, joka tuli ensiksi esille.

— Onpahan semmoinen, joka syö teidät kaikki suuhunsa, sanoi Jussukka ja nauroi niin että suu oli revetä.

— Elähän . . . ei niitä toki semmoisia eläviä olekaan, jotka uskaltavat tällaisen' mullikan kimppuun, kehaisi Rietu.

— Minua ei syö ainakaan, ölähti Heluna ja keikutteli mahtavana päätään. — Emäntä kun tulee hätään ja antaa semmoisille seipästä . . . Elä sinä Jussikka koetaakaan peloitella minua.

— Sepähän nähdään, miten käy, ennen kun on ilta käsissä, sanoi Jussi ja lähti kuukkimaan.

Nalle löntysteli viidakossa palavissaan, kovinpa kuuma

päivä olikin tänään. Ihan kostealle tuntui turkki ja vähän väliä piti istahtaa lepäämään. Jostain läheltä tuli nenään vasikoitten haju ja se veti suuhun makeat vedet. Ei näkynyt kaksijalkaisiakaan, ja niinpä uskalsi ahomaille ryteikkökorvesta.

Nalle istahti mättäälle lepäämään. Se vasikan haju oli nyt jo lähempänä, mutta ensin oli levättävä. Huh, huh, miten se tuo pallo tuolla taivaalla paahtoikin ankarasti ja paarmat ja muut köriläiset surisivat siinä ihan nenän alla.

Rietumullikka ja emännän nimikko jatkoivat kinaseluaan, kun Nalle kömpi vesaikosta esille.

Siinäkö pelästyttiin niin, ettei osattu paikalta heilahda! Silmät killissä katseltiin sitä peloittavaa hirviötä.

Nalle maiskautteli suutaan. Olipa siinä makeita suupaloja viljalti. Ei muuta kuin kopaisee kämmenellään niskaan, niin paistit ovat valmiina.

— Tulehan tänne, mullikka, örisi Nalle. — Mikä sinun nimesi on?

— Rietu, mökelsi mullikka niska pelosta jäykkänä.

— Entä tämän toisen lehmävasikan?

— Heluna minä olen ja emännän oma nimikko.

— Sittenpä minä syönkin sinut ensiksi, koskapa olet koreampikin kuin tuo Rietu.

Nalle iski kämmenellään Helunaa ja Rietua niskaan ja aloitti ateriansa. Toiset vasikat laukkasivat hännät pystyssä pitkin hakaa ja osuivat rannalle, jossa äskeinen jänöjussi oli kypäliään pesemässä.

— No mitenkäs kävi? kysyi Jussi vasikoilta.

— Mörkö söi ne kerskailijat suuhunsa, inahti pienin joukosta.

— Niin se aina käy kerskureille, nauroi Jussukka. — Juoskaa te muut tätä rantaa myöten taloon, että säästytte Nallen kynsistä. Minä tästä käyn sitä peloittelemaan kaksijalkaisilla.

KIEKUJAISEN PIDOT.

Kana Kiekujainen on komea emäntä ja kerran pujahti hänen päähänsä ajatus oikein ylevistä vieraspiidoista.

Päätti kuitenkin keskustella asiasta talon mirrin kanssa.

— Mitä sanot mirri, jos minä tässä laittaisin oikein komeat kutsut?

— No, mikäpä siinä . . . laita vain, mutta älä jätä mirriläisiä kutsumatta.

— Kyllä minä kutsun, mutta tulisitko sinä minua auttamaan, keittämään ja paistamaan, kun minä olen tokeko semmoisissa asioissa.

Mirri-Maija köyristi selkäänsä.

— Parasta lienee sinun hakea Repolainen keittäjäksi, se kun on niitä pitojen laittajia. Saisinhan minä auttaa, missä osaisin.

— Se Repolainen tekee taas niitä kujeitaan. Saattaa panna koko puuhan piloille, mutta eihän tässä muukaan auttane, kuin kutsua se Repolainen.

Tietää sen, että Repolainen oli mielissään, kun Kiekujainen juoksi hänen mökilleen ja jo ovella kotkotti:

— Nyt sinun pitää tulla laittamaan pitojani, mutta muistakin olla siivolla ja tekemättä kujeitasi.

— Tuota . . . hernekeittoako sitä laitetaan? kysyi Mikki ja mietti miten monta kapallista saisi otetuksi Kiekujaisen pussista.

— Nyt laitetaankin oikein hienoa, kurahti Kiekujainen. — Kalan pulauksista ja jäniksen jäljistä laitetaan soppa ja hiiren kisauksista tehdään jälkiruoka. Porsaan jäljistä keitetään kahvia, ja se on oikein hyvää.

Jopa Repolaisen silmät repesivät. Nyt oli Kiekujaismuori tullut varmaankin päästään vialle, kun esitteli ihan päättömiä pitoruokia.

— Kyllä sinä muoriparka saat itse laittaa semmoisista ruuat. Toista olisi, jos laitetaan tyhjästä ja vedestä soppaa ja lumella se suurustetaan. Se on jo hienoa.

— Entäpä jälkiruoka? kysyi Kiekujainen.

Mikki pisti kypälän nenälleen ja mietti.

— Tuota . . . jätä vain minun huolekseni, kyllä minä osaan. Mutta mitä sinä annat palkakseni?

— Saat kymmenen parhainta kananmunaa; sen pitäisi mielestäni riittää.

— Ohoo, vai semmoista . . . Mutta kun minä olen tottunut nykyisin kahvinjuontiin, niin sinun pitää antaa kilo kahvia ja toinen sokeria, muuten saat laittaa itse pitosi.

Kanamuori koetti laskea kuinka paljon siihen menisi. Varmaankin kaikki hänen säästörahansa.

— Pitänee antaa, vaikka puoletkin siitä hyvin riittäisi. Ja nyt lähdetään. Mene sinä edeltä, minä käyn kutsumassa Hujulaisia ja muita metsänväkiä pitoihin.

Repolainen lähti ja nauroi mennessään. Kelpasipa laittaa kanamuorille pitoja, kun sai nopsia hänen poikasiaan suuhunsa, eikä työ muutenkaan ollut vaikeaa. Pistää vettä pataan ja antaa kiehua. Semmoista herkkua ei ole ennen vielä tarjottukaan.

Repolainen oli puuhaavinaan hikipäässä. Oli jo yhden kananpojan pistänyt poskeensa ja toista jo mieli teki.

Illansuussa jo kanamuori kotkotteli äkeissään:

— Semmoinen pitojen laittaja, että syö talon tyttäret suuhunsa!

Vieraat tulivat ja Repolainen tarjosi lientään.

Maisteltiin. Hukka poltti suunsa ja ärähti:

— Mikko on syönyt sopan suurukset ja jättänyt paljaan veden.

Nallekin murisi:

— Tätä nyt ei syö sikakaan! Suottapa läksin näihin pitoihin.

Repolainen toi jälkiruuan oikein hienolla lautasella.
— Se on laitettu iltapimeästä ja pyyn vihellyksistä, hohotti.

Tarjottimella ei ollut tietysti mitään ja Mirrilän muorin piti laittaa lasit nokalleen ja sitten tirkistää, jopa koplaista käpälällään.

— Mutta jopa on hienoa, kun ei minun silmilläni eroita, sanoi Puputti ja nauroi suunsa vielä enemmän ristiin.

— Tämä on jo hävytöntä, örisi Hujulainen. — Jos minä otan tuota kanamuoria purstohöyhenistä ja hujautan?

Koko pitoväki mutisi ja Hujulainen hioi kynsiään ja hoki:

— Joko minä hujautan Kiekujaista?

— Annahan herjan olla . . ., virkkoi Nalle ja lähti kömpimään kotiinsa.

Noloina lähtivät toisetkin pitovieraat ja harakka nauroi puun oksalla:

— Tirs—käk, tirs—käk. Voi näitä kanamuorin pitoja! Jos minä laitan kestit, niin siellä tarjotaan suolia niin pitkiä, että sata kertaa ylettyy koko pitoväen ympärille.

Repolainen tahtoi palkkojaan, mutta kanamuori karsjasi:

— Vai palkkoja, kun söit melkein kaikki talon tyttäret!

Repolainen sieppasi vielä yhden kananpojan suuhunsa ja lähti livistämään.

Ei sanonut tulevansa toista kertaa Kiekujaisten pitoja laittamaan.

HUKKA HUJULAINEN JA TAHVO TASULAINEN.

Talon lihava possu makasi navetan seinustalla ja pais-tatteli päivää, röhkäisten väliin tyytyväisyydestä. Harakka, kiusan tekijä, oli lentänyt tiehensä, eikä kartanolla kuulunut kaksijalkaistenkaan liikettä.

— Nnoh, kah, olisivat vain tuoneet ruokaa, koskapa maha tässä hauteessa tuntuu kovin huoppenevan.

Kovinpä se päivä nyt hellittikin. Ihan piti kylkeä kääntää.

Possu istui ja mietti, mitä harakka, se valehtelija, oli äsken hänelle haastanut. Että muka metsässä niin suuria petoja, jotka tämmöisenkin kuin hänet jaksavat syödä yhdellä kertaa.

Kaikkea se harakka kehtaa keksiä. Ja vielä hänelle, Tahvo Tasulaiselle, joka on moninverroin viisaampi kuin harakka ja ne muut semmoiset.

Ja sitten vielä sitäkin, että syksyllä isäntä ampua roiskauttaa korvan juureen, nylkee nahkan, tekee siitä rahkeita ruunalle ja syö lihat suuhunsa. On se harakka koko valehtelija.

Tasulainen laskeutuu toiselle kyljelleen, maiskauttaa suutaan ja näkee kohta unta suuresta jauhesäkistä. Talon poika, Jussi, sitä vierittää ja se putoaa hänen päähänsä.

Tahvo kiljasee ja herää siihen, kun Jussi heittää häntä saappaalla päähän.

Tasulainen katsoo ja vingahtelee: minkä takia sinä Jussi heitit sillä saappaalla?

Hukka Hujulainen ei ole löytänyt moneen päivään saalista ja on nälissään. Suuren, aukean suon laidassa istuu ja ulvahtelee. Kun uskaltaisi kaksijalkaisten maille, niin siellä olisi ruokaa. Jos ihan heidän pesälleen uskaltaisi, niin sieltä saisi herkkujakin, niinkuin Repolainen on kertonut.

Hujulainen tiesi, että kaksijalkaiset näin keskikesällä olivat metsässä, ja heidän pesällään oli sillä aikaa isäntänä Kukko Kiekujainen ja emäntänä Tahvo Tasulainen. Niin oli Repolainen kertonut.

Jos lähtisi yrittämään heidän pesälleen.

Hujulainen hiipi varovasti talon kartanolle. Tahvo Tasulainen vinkui tarhassa ja harakka tarhan aidan seipäessä varoitti:

— Älä sinä vingu, Tasulainen, kun iso peto metsässä kuuntelee!

Tasulainen ei välittänyt, vaan alkoi jo parkua:

— Öää, örni, örni, miks'ei ne tuo sitä ruokaa!

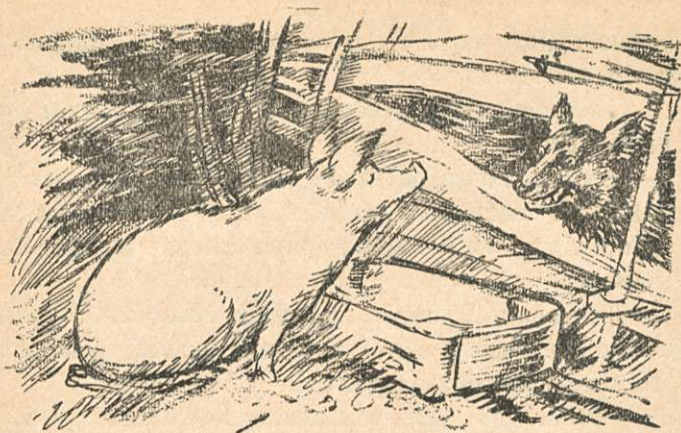
Harakka nauroi Tahvon tuhmudelle ja lensi tiehensä.

Hujulainen uskalsi tarhan aidan taakse ja sanoi Tahvolle:

— Hyvää päivää Tasulainen, mitä kuuluu kartanolle? Tahvo säikähti niin, että oli kärsälleen suistua.

— Hy—yvää kuu—u—luu, no, noh, kuka sinä olet?

— Olenpahan Hujulainen, sinun vanha setäsi. Tulin kerran tervehtimään sinuakin.

— Vai Hujulainen, kiljasi Tahvo. — Sekö hirveä peto, josta harakka haastoi?

— Enhän minä toki mikään peto, kun sinun setäsi . . . Kaikkeapa se harakkakin haastaa.

— Noh, johan minä sanoin, että valetta se on, röhkäisi Tasulainen.

— Etköhän lähtisi käymään mökilläni, pyyteli Hukka.
— Siellä laitan minä sinulle oikein komeat kestitykset. Tahvo istui ja mietti.

— Noh, kah, joutaisi kai tästä lähtemään. Olisi kuitenkin ensin saatava sitä ruokaa.

— Älä huoli välittää niistä ruuistasi. Lähde vain heti, niin saat kerrankin mahasi herkuja täyteen.

— Noh, noh, mitä sinä tarjoat siellä mökilläsi? kysyi Tahvo.

— Saat oikein hyvää puuroa, hunajaan kastettua ja voilla voideltua. Eikö vetele?

Makea sylki valahti Tahvon suusta ja hän lupasi lähteä.

Metsämaita mentiin ja kaksijalkaisten liikkuma-alueita kierrettiin.

— Noh, ohoh, eikö se sinun mökkisi jo ala näkyä? kysyi Tasulainen.

— Kyllä se kohta, odotahan, naurahti Hukka ja juoksi edellä. Tasulainen koetti röhkien pysytellä perässä.

Hujulainen pääsi luolalleen suon laidassa ja sanoi Tasulaiselle:

— Tässä on mökkini, ja kiitos vaan, että olit niin hassu ja lähdit matkaani. Syön nyt sinut suuhuni ja kelpaakin popsia noin lihavaa possua.

— Öäää, öäää, älä veikkonen, syö minua suuhusi, vaan anna minun mennä takaisin taloon.

Tasulainen kiljui hädissään ja aikoi lähteä pakoon, mutta silloinpa Hukka hyökkäsi hänen kimppuunsa ja kellisti hengettömäksi Tasulaisen.

Niin kävi tuhman Tasulaisen, kun ei uskonut harakkaa.

Suom. lastenkirj. 3.
Korhonen

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 2142

L A S T E N K I R J O J A

Lilli Porthan:

- Äiti kertoo.** 10:—.
Tuuli toi, kevät kertoi ... 6: 50.
Valkoinen kenraali ja pieni Heinrichi. 16:—.

»— kirjoittajalla on olemassa ehtymätön varasto ja lop-
pumattomasti keinoja pienokaistemme huvittamiseen, opet-
tamiseen ja kasvattamiseen». S a v o n S a n o m a t.

Nanny Hammarström:

- Lapsia ja aikuisia.** 6:—.

Viehättäviä tuokiokuvia erään perheen lapsiparvesta.

Barbra Ring:

- Anna Kaarina.** 5:—.
Kaksi vuotta myöhemmin. 3: 50.
Tertit. 3:—.
Tertit pikkurovana. 3: 50.
Mekastajat. 6:—.

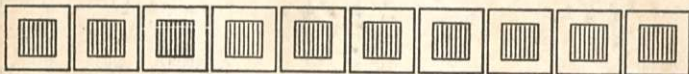
»Barbra Ringin kirjat ovat poikkeuksetta hyviä ja haus-
koja». U u s i S u o m i.

Hans Aanrud:

- Aikamiehiä.** 6:—.

»Mieluisa tuttavuus pienille ja suurille, ehkä varsinkin
edellisille». K a l e v a.

K. J. GUMMERUS O.Y., JYVÄSKYLÄ

Hinta 10:—.